

מעין נאמן

הגיליון השבועי בתורתו של מרן ראש הישיבה רבנו הגדול זצוק"ל

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה | נא לא לטלטל בשבתות ברשות הרבים

נחה של תפילה

לכסף. במוצאי שבת הגיע נדיב אחד מתורמי הישיבה, ובאופן חריג נתן לי חמש מאות שקל. (לב נאמן עמ' 380) מדהים! משפט אחד. פשוט. והישועה הגיעה. אמרתי אני אל לבי כמה מתאים שבסוף ימיו לימד אותנו שיש לכולנו את הכח של התפלה. כמה התפללו אנשים וגושים מעומק לבם בבכיות ובתחנונים לפני ה' שישאיר לנו את מאור עינינו. התעצמנו בתפלה, בכינו לפני ה', התחנונו לפני בורא עולם, אל נא יהי עולם בלי ירח. לעולם לא אשכח את העצרות שהתקיימו לרפואת מרן זי"ע באותם ימים. הזעקות, השוועה, התחנונים, וההתרפקות על ה' בידיעה גמורה שאין מי שיכול לעזור רק אבינו שבשמים, לא תימחה מלבנו לעד. התפללנו מכל הלב והתחזקנו בכל מה שהיינו יכולים, כי ידענו שאין עוד מלבדו. גילינו את הכחות שיש בנו להתפלל מכל הלב, ולסמוך רק על השם לבדו.

אמת שלא זכינו ונאסף הצדיק ממנו, אבל ודאי שכל תפלה כחה גדול ופעלה בעיניים אחרים עבורנו. וודאי ששכר טוב ועצום מחכה לנו, על כל תפלה וזעקה שהתפללנו וזעקנו מעומק לבנו. אמנם, את כח התפלה שגילינו בעצמנו, ניקח לכל החיים איתנו. נלמד לפנות לבורא על כל ענין שמדאיגנו, ולסמוך רק עליו במחשבתנו, עם אמונה חזקה שה' שומע תפלותינו, וישלח לנו משיח צדקנו, במהרה בימינו, אכי"ר. שבת שלום ומבורך

"מיום שעמדתי על דעתי אני מתפלל בפשטות גמורה כתינוק הזה" (אסף המזכיר בהקדמה עמ' 15).

אחד הדברים שהנחיל לנו מרן זי"ע הכ"מ זה כח התפלה. להתפלל על כל דבר הנצרך בפשטות ותמימות. כמה חזר ושינן בדרשותיו ושיחותיו בכל מקום: תפנה לבורא עולם במלים הפשוטות שלך. תפנה לבורא על כל דבר שאתה צריך. על כל דבר שמעיק עליך.

מפעימה עדותו בספרו קובץ מאמרים (ח"ג עמ' קסח): "אני לא זוכר פעם שהתפללנו מכל הלב והקב"ה לא ענה!" הוא חי את הבורא במוחו. בלי עצימת עינים והתכווצויות. פשוט השם נמצא בכל מקום ושומע תפלת כל פה. "לא כתוב תפלת כל אדמו"ר ולא תפלת כל מקובל ולא תפלת כל גאון אלא תפילת כל פה".

מרן זי"ע היה פשוט לו שכל מלה שהוא מתפלל נשמעת מיד לפני השם. לפעמים יש הרגשה שיש דברים שרק אם נתפלל כמה שעות אולי נפעל, אבל אם נבקש במשפט קצר נדמה לנו שעדיין "לא עשינו את זה". אמת שיש ענין להאריך בתפילה, וכל עוד לא נענים קוה אל ה' ויחזור ויקוה אל ה', אבל צריך לזכור שגם משפט אחד שאנו מתפללים בשפה ברורה ופשוטה, הקול נשמע בית המלך מיד, ואפשר לפעול ישועה בזה. ומשה רבינו ע"ה אמר משפט קצר: "א-ל נא רפא נא לה". ותפילתו הועילה לקצר את ההסגר בשבוע [עיין בעלון בית נאמן פרשת "בהעלותך" מה שהביא חדב"ג הרה"ג הרב דקל הכהן שליט"א בשיעור השבועי].

"ביום ששי אחד, אזל כספי. במנחה של יום ששי, הוספתי בברכת "שומע תפלה": "רבנו של עולם! הכסף אזל. אני זקוק לכסף", "אזל" ר"ת אני זקוק

לוח הפירוק היומי כצוואת מרן רבנו הגדול זצוק"ל

שבת י"ח סיון	ראשון י"ט סיון	שני כ' סיון	שלישי כ"א סיון	רביעי כ"ב סיון	חמישי כ"ג סיון	שישי כ"ד סיון	שבת כ"ה סיון
תרומות ו'	תרומות ז'	תרומות ח'	תרומות ט'	תרומות י'	תרומות י"א	מעשרות א'	מעשרות ב'
שבת כ"ו סיון	ראשון כ"ז סיון	שני כ"ח סיון	שלישי כ"ט סיון	רביעי ל' סיון	חמישי א' תמוז	שישי ב' תמוז	שבת ג' תמוז
מעשרות ג'	מעשרות ד'	מעשרות ה'	מעשרות ו'	מעשרות ז'	מעשרות ח'	מעשרות ט'	מעשרות י'

להאזנה לשיעור הפירוק היומי היומי מאת הגאון הרב ליאור כהן שליט"א וכן להרשמה למבחנים ולהגרלות השבועיות: 03-510-9999

פרשת השבוע

עמוד 2

דרכי העיון

עמוד 2

חדר הורתי

עמוד 3

נימוקו עמו

עמוד 4

מגדולי ישראל

עמוד 4

הלכה נאמנה

עמוד 5

ולו' התשובה

עמוד 7

יו"ל ע"י

איגוד הקהילות 'כתר מלוכה'

עורך ראשי

הרב עדיאל כהן

עריכה וביקורת

הרב יוסף אלוני

עיצוב ועמוד

אידישע קאפ | 053-3189546

קרדיט תמונות

בית הרב | ר' הראל זצורי

העלון והלימוד מוקדשים לעילוי נשמת מאיר בן פלילה | שר חיה בת כאדומה

לתגובות ומכתבים

n0548477628@gmail.com

לתרומות וכן להפצת העלון

טל' 054-8477628

"קניתי את הנבואה?"

פרשת בהעלותך היא פרשת הענוה. רואים את זה אצל משה כלפי המתאוננים (במדבר י"א, י"ט-ט"ו), במעשיהם של אלדד ומידד (שם כ"ו-כ"ט), וגם במעשה מרים הנביאה. אצל אלדד ומידד כתוב שמשה רבנו אמר ליהושע משרתו: "ומי יתן כל עם ה' נביאים" (פסוק כ"ט). אם נתעמק במלים, אפשר להוציא מהן את סוד מדת הענוה. אדם הרוצה לעבוד על מדת הענוה, חייב להבין שכולם יכולים להיות גדולים, מקום הגדולים אינו מצומצם רק למספר אנשים מועט. אם האדם מצליח וגדל בתורה, אין זה אומר ששאר העם לא יכולים להגיע לדרגתו. מטרת האדם צריכה להיות עשיית רצון ה', ואדרבה, אם עוד מעט ישראל יעשו רצון ה', הרי זו זכות עבורו.

"הלואי כל העם יהיו נביאים", אמר משה. "וכי קניתי את הנבואה? קבלתי אותה בירושה? הקב"ה הביא לי אותה, ויכול להביאה לכל אדם מעם ישראל בכל מקום שהוא!".

אין רב אחר...

בהילולת הגאון מורנו רבי משה הלוי זצוק"ל שהתקיימה על ידי מוסדות ברכת ה' בנתיבות בשנת תשפ"ג, זכו והגיע לכבדם מרן הכ"מ, וכבר בתחילת דבריו אמר שהוא לא היה צריך להיות שם. "לא הייתי צריך לבוא לפה היום", אמר. "אבל אמרו לי שאין רב אחר שיכול לבוא. רבי צמח נמצא בחו"ל, הרב ברדא אמר שהוא לא יכול לבוא, והרב פינחס (כהן) לא בא בשנה שעברה, על כן החלטתי לבוא שלא יישארו לבד..." הרב לא הרגיש שהוא שוה יותר משאר הרבנים. הוא מברך? גם הם יכולים לברך! הוא מעודד? גם הם טובים בזה! אם כן למה שהוא יבוא? הרי הוא אדם חולה! הרב הרגיש כשוה בין שוים, לא חשב שכאשר הוא בא אנשים מרוגשים ופותחים את הלב. השתא - תשפ"ה - לפני ההילולא שעשו לכבוד מרן הגאון רבי רחמים חי חויתיה הכהן זצוק"ל בברכיה, אמר מרן במוצאי שבת: "רוצים שאבוא לברכיה להילולא כיון שכאשר אני בא תורמים יותר. מי אמר? אנשים תורמים לכבוד רבי חויתיה! אני אברך מכאן ודי". גם בכיתה - יעידו התלמידים - אם בחור היה קצת מגמגם ומפחד, הרב היה אומר לו: "למה אתה מפחד? אנחנו לומדים ביחד! אני ואתה אותו

דבר! אין לך ממה לחשוש, אני לא אוכל אנשים..."

עניו ללא עדים...

עיקר הכתוב בפרשה בענין הענוה, הוא הפסוק הידוע: "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (שם י"ב, ג'). מרים הנביאה אחותו הגדולה והצדיקה של משה, רצתה להשכין שלום בית בינו לבין אשתו. הלכה לאהרון אחיה הכהן הגדול ובקשה להתייעץ אתו כיצד לעשות זאת נכונה. מותר לומר לשון הרע לתועלת, אבל היא אמרה דבר נגד משה שלא היה צריך להאמר על פי דרגתה: "ויאמרו הרק אך במשה דיבר ה'! הלא גם בנו דיברו!" (שם ב'). מה ההבדל בינינו? כולנו נביאים ועדיין נשואים כדת וכדין! מדוע הוא שונה מאתנו?

מה כתוב מיד לאחר מכן? "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה". מה הקשר? וכי הוא שמע את מה שאמרו ולא ענה, שבזה ייקרא עניו? הרי הוא לא היה עימם בכפיפה אחת, למה הפסוק הזה נמצא דוקא כאן?

אלא יש לבאר, שהתורה באה להשיב לנו על שאלה שעולה ומזדקרת. איך מרים השוותה עצמה למשה אחיה הקטן? וכי היא לא ראתה שהוא עלה להר סיני והיה שם ארבעים יום וארבעים לילה? לא ראתה שנתן את התורה? לא ראתה שקרע את היסוד? אם כן איך יכולה להעלות על דעתה שהוא נביא כשאר הנביאים?

על זה עונה התורה: והאיש משה עניו מאד! מרוב ענוותנותו גם הסובבים אותו לא ידעו להכיר בערכו! הוא היה משכנע אותם שאין בו מאומה!

ע"כ לשון מרן זצ"ל. וכוונת מרן לקושיית התוס' שם בד"ה פרדיסי. וז"ל: "ואם תאמר דאמר בריש המוכר את הבית (ב"ב דף ס"א ע"ב) "ארעתא" תרתי משמע וכו'. ע"ש. ואולם לפי גירסת הרי"ף והרמב"ם ניחא היטב, כי גרסו בגמרא "פרדיסאי" שתרגומו הפרדסים שלי, ובזה לא שייך להקשות מהמבואר בבבא בתרא מהא דארעתא תרתי משמע, כי משמעות "הפרדסים שלי" כולל את כל הפרדסים שיש לו. ופשוט. גם כאן מעיר מרן את תשומת לבנו כי לולא ההתבוננות היטב בלשון הגמרא והמפרשים ניתן לאבד טובה הרבה.

פסק ועוף לא יעופף

עוד מביא מרן ז"ל חשיבות פיסוק המאמרים, ושאל מצינו לאחד מהאחרונים ז"ל שלא שת לבו הטהור לטעות כזו אשר נזדקרה לפניו, ולחשיבות הענין נעתיק לשון המאמר ומה שנתקשה בו אותו חכם, ושוב נציג הפיסוק האמיתי, ובו יבוא הכל על מקומו בשלום. אותו חכם מעתיק מדרש מופלא ותמוה מבעל העקדה (פרשת פקודי) וז"ל: א"ר יעקב בן ר' יוסי למה נאמר ה' אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך וגו' מפני שהוא שקול כנגד בריאת העולם. במשכן כתיב ועשית יריעות

מרן זצ"ל במאמרו הראשון בספר דרכי העיון ממשיך למנות את הכללים בעיון והא לך לשונו: יסוד שני בעיון הוא, שהמאמרים מורכבים ממלים והמלים מאותיות, והמזלזל בהבנת והרכבת המלים והוראתן על בורין, ואפילו באותיות, ואפילו בפיוסוקי המאמרים, מאבד טובה הרבה. ע"כ.

המפסיד אות אחת מאבד טובה הרבה! הא כיצד?

דוגמא לדיוק אף באותיות מביא לנו מרן זצ"ל על אתר מן המובא בב"מ (דף ק"ג ע"א) גבי אדם ששאל מחברו קרדום לחפור בו, וז"ל הגמ': אמר רבא האי מאן דאמר ליה לחבריה אושילן מרא למירפק ביה "האי פרדיסא", רפיק ביה ההוא פרדיסא. "פרדיסא" - רפיק ביה כל פרדיסא דבעי. "פרדיסי" - רפיק ואזיל כל פרדיסי דאית ליה וכו'. ע"כ. ולזה מביא מרן זצ"ל כי הרי"ף והרמב"ם גרסי פרדיסאי (באלף) רפיק ואזיל וכו'. וממילא ניחא קושיית התוס' שם. עיין בשיטה מקובצת בשם הרשב"א, ובמגיד משנה ולחם משנה בהלכות ופקדון (פ"א ה"ז).

להגיה את הש"ס

היום בא חכם בעיניו אמר לי: משהו רוצה להוציא ש"ס חדש עם הגהות שלך. אל תשתגע, צריך לחיות עוד חמשים שנה בשביל להגיה ש"ס מחדש. מלה אחת או שתיים, בסדר. אבל ש"ס שלם? יגידו: "האשכנזים יקפצו עליו"... לא רוצה. אסור לאדם להשתגע. הגר"ע גם כן יכול היה לעשות את זה ולא עשה, אפילו את ההגהות - תיקונים בגמרות שלו, בספרו לא כתב כלום. רק על ה'בן איש חי' כתב וכתב, וכשערך את זה התפתח לשמונה כרכים. (ט"ו שבט תשפ"ב)

להיזהר גם כשנראה חלק

למדנו תוספות (ב"מ דף ע"ח וע"ב, ד"ה רבי יוסי), ובסופו הסבירו שיש חידוש יותר שפטור בהוחמה בהר והוחלקה בבקעה, ממה דרכה, והוא, שהבעלים היה יכול לומר לו: שאם היה הולך עם הבהמה בהר, היה מדקדק יפה ושומרה יפה שלא תחליק (כצ"ל). וכן בבקעה שלא תתחמם. ומזה ששינה ולא הלך עימה למקום לא טוב, לא דקדק להוליכה יפה, ומחמת כן מתה. קמ"ל דפטור. ע"ש. בהקשר לזה אמר מרן: יש סיפור שראיתי בספר 'סיפורי חסידים', היה לנו ספר כזה בחו"ל ונאבד (ורבי משה חזקיהו (שיהיה בריא) [ז"ל] אמר לי: הספר הזה מהספריה של אבא. אביו היה אוהב הרבה סיפורי חסידים. היה נותן שיעור בשמואל ב' ביום שבת בבית כנסת רבי חיים, זה בית כנסת ענק. והייתי בא לפעמים לפני מנחה בשבת. והוא מסביר ומסביר, הכל על פי המלבי"ם. אחר כך מספר סיפור, יש לו ספר על חסידים, שכחתי איך

קוראים לו, ספר דק וקטן, והיה לו עוד ספר שחצי ממנו היה לנו בבית, העגלון שם לב ועבר את זה טוב. אחר כך במקום חלק התהפכה העגלה ונפלו. וצחק האדמו"ר ז"ל ואמר לי: "הראית?" - מה ראיתי? - וכוונתו ז"ל לומר, כיון שהמקום הזה חלק, העגלון לא נזהר ונפל. זה פירוש התוספות. כשאני ממתיק התוספות עם סיפור, המטרה היא לא בשביל הסיפור זה להכניס טעם בלימוד. (יש לי תינוקת בבית בת שש, אומרת לי: אומרים עליך שאתה אלוף בניקוד. ומה עוד? אלוף בסיפורים. ומה עוד? תספר לנו סיפור... ביום שבת עוד לא גמרנו לאכול. מבקשים: סיפור! על מה סיפור? על 'הבעל שם טוב') (י"ב סיון תש"פ).

גדול שימושה

לנכד קטן שהתלווה למרן היום באופן חד פעמי, אמר מרן: היום קטע קל, כל דבר שתוכל להקשיב בשיעור, תרויח אותו. אני כל מלה ששמעתי ממורי ורבי בגיל שבע-שמונה, אני זוכר אותה. גם את הבדיחות, גם את הצעקות, גם כשאמר "דיבור זה לא ידעתי אף פעם". תלמד! גדול שימושה יותר מלימודה. (ט"ז סיון תש"פ).

להכין את השיעור

אני באתי [היום] בלי הכנה. אבל תדעו לכם! אסור לעשות מה שאני עושה. רק אם תגיעו לגיל שלי, ותעברו את החתחתים שאני עברתי בחיים שלי, נפילתי מקומה שלישית, וכו' וכו'. אתם ב"ה לא ככה, תכינו טוב את השיעור. (כ"ט סיון תש"פ).

באיזה לילה מרן לא הכין את השיעור?

אני זוכר, בילדותי לא הייתי ישן בלילה עד שאכין את השיעור. עד שהגענו לבבא מציצא דף צ"ז יש שם תוספות ארוך, אותו לילה ישנתי בלי להכין את השיעור. (ד' טבת תש"פ).

יש לנו תלמידי חכמים

תפסיקו להאמין שמי שילמד אצלי יהיה גאון, תפסיקו. יש לנו תלמידי חכמים בישיבה פחות או יותר, יש יותר ממני, ויש פחות ממני, לא משנה. השיטה היא: להבין את הפשט, ולא לבזבז את הזמן. ב"ה יש לנו תלמידי חכמים בישיבה, שיכתבו ספרים, יפרסמו, וילמדו בהם גם האשכנזים. (כ"ט סיון תש"פ).

ניתן להשיג את סדרת "חדר הורתי" בטל' 058-3241518

המדרש הנ"ל איש אל אחיו. ע"כ.

הנוטה כדוק, והבדל כארץ לשמים

מרן זצ"ל מציין "שהרשה" לעצמו לשאול: היתכן שחיכו בעלי המדרש למעלה מאלף שנה (!) עד שיבוא הרב ויבאר דבריהם באריכות?, ושוב חזר הרב על המדרש, ושם לבו שפסיק המאמר שונה, ובזה אין שום קושי ואין צורך ליישב, כי הכל ברור ומחזור. וזה לשון המדרש עם הפיסוק הנכון: במשכן כתיב ועשית יריעות, בבריאת עולם נאמר הנוטה כדוק שמים נוטה שמים כיריעה. במשכן נאמר והבדילה הפרוכת, בבריאת עולם יהי רקיע וגו' ויהי מבדיל. במשכן ועשית כיור נחשת, בבריאת עולם יקוו המים. במשכן ועשית את מנורת המאור, בבריאת עולם יהי מאורות. במשכן והיו הכרובים פורשי כנפים, בבריאת עולם ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים. במשכן ואתה הקרב אליך, בבריאת העולם ויברא אלקים את האדם, במשכן ותכל כל עבודת אהל מועד. בבריאת העולם ויכולו השמים והארץ, במשכן ויברך אותם משה. בבריאת העולם ויברך אלקים את יום השביעי וגו', במשכן ויקדש אותו ואת כליו. בבריאת העולם ויקדש אותו כי בו שבת. ולכן נזכר ששת ימים תיעשה מלאכה קחו מאתכם תרומה לה' להודיעך שמלאכת המשכן כנגד בריאת העולם. ע"כ. ועל זה כתב המחבר לתמוה וזה לשונו: והנה אין צורך להעיר הקושיות בזה המאמר, כי כולו מוקשה מרישא עד סופא, כי מה שייכות יש אל כיור הנחשת לרקיע בתוך המים, גם למנורת המאור אל מאמר יקוו המים וגם הכרובים אל מאמר יהי מאורות וכו', והאריך שם בהרכבות מחודדות ציצים ופרחים מעשה צעצועים לקשר מאמרי

בכל נושא שנבאר כאן יש להאריך הרבה, ולדייק בכל דברי הפוסקים, ואין מדור זה מתאים לכך, אלא כאן נבאר עיקרי הדברים בקצרה, והרוצה להרחיב יפתח את המקורות שנציין.

ופרע את ראש האשה!?

הסמל של בית הספר 'ותתפלל חנה' שבנשיאות מרן זצ"ל הכ"מ הוא ילדה שמתפללת, ועל ראשה יש כיסוי ראש, וכיון שאין רבים רגילים בכך, נבאר ענין זה. ובאמת הוא פשוט, הן ידוע מה שכתב מרן בש"ע (סי' צ"א סעיף ג') שיש לכסות הראש בשעת ברכה וכד', ואף שבב"י הביא שיש חולקים בזה, מ"מ בש"ע אסר, ובתרומת הדשן (סימן י') ביאר טעם האיסור, וז"ל: איסור גילוי ראש דהכא בשעת ברכה, משום קלות ראש כלפי שמיא, דמדכר שם המקום ברוך הוא שלא באימה ויראה. עכ"ל. וכיון שכן אין חילוק בין איש לאשה, שאף על פי שאין הנשים הרווקות נוהגות לכסות את הראש, כמו שכתב מרן (סי' ע"ה סעיף ב') שבתולות דרכן לילך פרועות, מ"מ לענין כיסוי ראש בברכה שהיא לכבוד ה', לברך באימה ויראה, אין לחלק בין איש לאשה. וכן משמע ממה שכתב מרן בש"ע (סי' ר"ו סעיף ג') ולא יברך ערום וכו' במה דברים אמורים באיש אבל באשה וכו', ואפי' אינו ערום, אם לבו רואה את הערוה או שראשו מגולה אסור לברך, עכ"ל. וברישא חילק בין איש לאשה, ובסיפא לא חילק, ומשמע שלענין כיסוי ראש אין חילוק. והאריך בזה מרן הגאון הקדוש רבנו מצליח מאזוז זצ"ל בספרו שו"ת איש מצליח (ח"א חאו"ח סי' כ"ו), וכתב שכן היה המנהג פשוט שנים רבות בתונס וג'רבא ומרוקו. ע"ש. ובברכת ה' (ח"א פ"ז הערה 161) כתב שכן שמע מיוצאי פרס ואפגניסטן שכן היה המנהג אצלם. ע"ש. וגם רבנו הגדול כתב בזה בכמה מקומות: בשו"ת מענה לשון (ח"א סי' ב'), בית נאמן

(ח"ב חאה"ע סי' כ"ג אות ג'), מקור נאמן (ח"א סי' רצ"ד, ח"ב סי' תתל"ט), מגדולי ישראל (ח"ג עמ' תקל"ו). ע"ש. ואף שכיום לא רגילים בכך, מצוה להחזיר עטרה ליושנה.

וגם מרן רבנו האור לציון (בח"ב פ"ז תשובה י"ד) פסק כן מעיקר הדין. ע"ש. וגם מרן הגאון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל האריך בזה בכמה דוכתי (יבי"א ח"ו או"ח סי' ט"ו, ח"ט או"ח סי' ק"ח אות נ', יחו"ד ח"ה סי' ו') ואף שמתחילה כתב שאין למחות בידם, כיון שיש ראשונים הסוברים שאפשר לברך אפי' בלא כיסוי, מ"מ סיים שלמעשה יש להורות שיכסו ראשם לפחות בתפלה ובברכת המזון, ובח"ט (שם) כתב וז"ל: מ"מ החרדות לדבר ה' עליהן לכסות את ראשן, ויזכו להקים בית נאמן בישראל בנים תלמידי חכמים ובריא מזליהו. ומה טוב שהמנהלות של בתי הספר לבנות כגון בית יעקב, ישגיחו על התלמידות לכסות ראשן בתפלה ובברכת המזון, וישאו ברכה מאת ה'. עכ"ל. ופלא עצום על אותם המרימים דגל מרן הרב עובדיה ואינם מקפידים על זה, ואשרי המדבר על אוזן שומעת.

הגאון ר' חיים מוולוז'ין

נולד ז' בסיון התק"ט, ונפטר ב"ד בסיון התקפ"א.

מייסד ישיבת וולוז'ין המפורסמת, שהתקיימה קרוב למאה שנה. מבחירי תלמידיו של הגר"א. ומילדותו הצטיין בחוש ביקורת מפותח ובתפיסה מהירה וחדה. כמו בסיפור המפורסם עם הרוזן והסוסים.

הנער החל ללמוד אצל הגאון ר' אריה ליב בעל "שאגת אריה" (עליו העיד הגר"א, שהיה יכול לחזור תמצית כל הש"ס במחשבתו במשך שעה אחת, וספרו הנפלא "שאגת אריה" יוכיח, דכולי תלמודא כמאן דמנח בכיסתיה). הוא למד תורה מפי הגאון בעל "ושב הכהן" ר' רפאל הכהן מהמבורג, ולבסוף מפי הגר"א, שהיה אחד ממעריציו הגדולים.

לא נשארו בידינו ספרים הרבה מפרי רוחו של ר' חיים חוץ מספריו היקרים במוסר: "נפש החיים" ו"רוח חיים", בהם הוא מתגלה במלוא קומתו המוסרית. הוא היה מתמיד גדול בלימוד התורה, והתריע על העושים עיקר מספרי מוסר בלבד וממעטים שקידה בלימוד. כן על המתאחרים כ"כ בתפלה בשביל להתפלל בכוונה ודבקות יותר על פי כוונות וסודות, נשא משלו הנמרץ: "והגע עצמך, אם יטריד אדם עצמו לילה הראשון של פסח בכוונת אכילת כזית מצה שתהא האכילה בקדושה וטהרה ודביקות, וימשיך ההכנה כך הלילה עד שיומשך זמן האכילה עד לאחר שעלה עמוד השחר או לאחר נץ החמה, הרי כל טהרת מחשבתו פגול הוא לא ירצה. ומי שאכל הכזית מצה בזמנה, אף בלא קדושה וטהרה יתירה, הרי קיים מצות עשה הכתובה בתורה, ותבוא עליו

ברכה" (נפש החיים בסוף שער ג' פ"ד, עמוד 88). רעיון זה התפתח בספרי הגר"ח מבבל זצ"ל הכותב כי מעשה המצוה נחשב למספר כמותי, ומחשבת המצוה נחשבת לסיפרת "אפס", וככל שתתקדש ותטהר יותר ההכנה והמחשבה במצוה, כן תתעלה המצוה לאין ערוך כמו שאדם מוסיף למספר 1 שנים או שלשה אפסים (100, 1000) וכו' שאז יהיה ערכו מאה או אלף ורבעה וכו'. מאידך אפסים גרידא ללא סיפרה כמותית כלשהיא, אין להם ערך כלל, והוא הדין לכוונת המצוה בלא מעשה אין לה חשיבות. במילים אחרות המעשה של המצוה הוא "כמות בלא איכות", והכוונה של המצוה "איכות בלא כמות".

ישיבתו הגדולה בוואלוז'ין הכילה עד ארבע מאות תלמידים ונמשכה ברציפות כארבע דורות. סופרים "משכילים" שביקרו את הישיבה מבחוץ, השתאו לשמוע את קול התורה מנסר בה יומם ולילה עשרים וארבע שעות רצופות, כי היו משמרות בישיבת וואלוז'ין, לבל ידום קול התורה אפילו רגע אחד. כן נהג ר' חיים בעצמו במוצאי כיפור לשבת וללמוד עד חצות, באומרו: כעת כל העולם עייפים מטירחת הצום והולכים לנוח ומי איפוא יקיים את העולם, כי הלא "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

המשך הלכות נשיאת כפים

אם שכח הכהן יעלה ויבוא וכיוצא ומכוין לצאת י"ח מהש"ץ (כמבואר בסי' קכ"ד ס"י), אין לו להפסיק לצאת וליתול ידיו באמצע החזרה, אלא יטול לפני החזרה. וכן לא יאמר יה"ר שתהיה ברכה זו וכו'. וכן לא יאמר רבש"ע עשינו מה שגזרת עלינו וכו' כשאומר הש"ץ שים שלום. (שו"ת בית נאמן ח"ג ס"י כב. שו"ת מקור נאמן ח"ג ס"י רכט)

בית כנסת שיש בו כהנים הרבה ואין מספיק זמן לכולם ליתול ידיהם [כגון במוסף של שבת], יטלו ידיהם בין לחש לחזרה או אפילו לפני ברוך שאמר. ומי שלא הספיק לעשות כן יעלה לדוכן ויסמוך על הרמב"ם דסגי בנטילה של שחרית. (שו"ת מקור נאמן ח"ג ס"י רכז)

טעימה עיונית בקצור נמרץ

הגמרא בברכות (דף ח ע"א) אומרת: אמר רב הונא בר יהודה, לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שניים מקרא ואחד תרגום. ומביא מרן זצ"ל הכ"מ מה שמקשים שלכאורה יש לומר לעולם ילמדו, ומהו לשון 'ישלים'? וכתב מרן לבאר בזה, ע"פ מה שהביאו בהקדמה לתנ"ך קורן, שבימי חכמי התלמוד היו נוהגים להשלים הנביאים וכתובים בשנה אחת כפי מנין הסדרים, שהנ"ך נחלק לרצ"ג סדרים (הם מסורת ישראל לחלוקת התנ"ך) כמנין ימות החול בשנה (שס"ה ימים מלבד שבתות ומועדים) והתורה מחולקת לקנ"ד סדרים כמנהג בני ארץ ישראל לגמור התורה אחת לג' שנים, בכל שבת סדר אחד. וא"כ, מסביר

מדור זה מיועד לנקודות וחידושים מעניינים מתורתו של מרן הכ"מ, חידושים על הפרשה ועוד.

רב אחד...

מדרכי הענוה היא שלא לפרסם מעשינו. דוגמא מעניינת בעניין זה נמצאת בספרו של מרן קובץ מאמרים ח"ג (עמ' ערב). שם מופיעה דרשה שהכין מרן לחתני בר המצוה התאומים של משפחת לוייב. וכה דבריו [שהם דברי אחד הבנים] בתחילה: לפני כמה שנים היו לאבי שיחיה רק בנות, הלך לרב אחד ובירך אותו ע"פ הפסוק "למען ירבו

ימיכם וימי בניכם" ר"ת לוייב. ואז נולדו אנו התאומים, כי הפסוק אומר בניכם תרתי משמע, ברוך ה'. ע"כ. הקורא הפשוט לא ישיכיל להבין מהו אותו "רב אחד" שמברך בר"ת... אך בספר הרועה הנאמן (עמ' לו) להגאון רבי משה חדאד הולך רכיל מגלה סוד את ש'נאמן' רוח מכסה דבר (משלי י"א י"ג) שם סיפר שפעם אבי משפחת לוייב עשה איזה אירוע בסוכות עם מרן, ואמר למרן שיש לו רק בנות וחפץ הוא בבנים, וברכו מרן ע"פ הפסוק הנ"ל [וכנראה לזה רמז המחבר בהערה שם שציין לספר קובץ מאמרים שם]. שנוכה להידבק בדרכיו ולהצניע מעשינו.

הבא את תורת רבנו לעוד יהודי

לתרומות והנצחות צור קשר בטל' 054-8477628

מוה"ר הרה"ג ר' חיים בלעיש זצ"ל

רבה הראשי של תונס

(נולד בשנת התרכ"ד נפטר כ' בסיון התש"ז והוא כבן פ"ג שנים)

היה ידיד נאמן למרן האי"מ והיה שולח תלמידים למרן האיש מצליח להוסיף לקח בעיון התלמוד. כמו"כ כשרצה מרן האי"מ לעלות לארץ ישראל וביקש מהראשון לציון דאז ר' בנציון מאיר חי עוזיאל שיסדר לו תפקיד שיוכל להתפרנס ממנו בא"י כתב לו ר' חיים בלעיש מכתב ארוך ובו הפליג רבות בשבחיו. כמו"כ פעם שלחו בליל הושענא רבא לבית הגביר רחמים בוכבזה נ"ע, ללמוד את התיקון בעשרה, כדי שיקבל את המענק שהיה מחלק הגביר בסוף התיקון. והאי"מ קיבל דבריו כפקודה, והלך בלי לשאול שאלות. אולם בסוף התיקון לא רצה לקבל הכסף מיד הגביר, שכן היתה דרכו שלא לקבל שכר על מצוות שעשה. וגם האי"מ העריכו מאוד ואמר עליו שעזר הרבה לתלמידי ישיבת "חברת התלמוד" לעודדם בלימודיהם.

בשנתו האחרונה כשהוא על ערש דווי והיה הולך מרן האי"מ לבקרו כפעם בפעם, והציע לאי"מ להגיש מועמדות, והאי"מ השיבו כמתחמק: "עד שאשאל את פי אבא". אך עברו כמה שבועות והוא לא שאל את אביו, יום לפני האחרון להגשת המועמדות, חזר ושאלו: מה אמר אביך? השיבו: לך עכשיו ותן לי תשובה! ואכן השיבו אביו שיגיש מועמדות ואמר לו אתה לא תפסיד מזה. והוסיף ואמר לו זה דבר טוב שצריך אף לשלם עבורו, וכן היה שהגיש מועמדות. וקיבל ציון 110 מתוך 120, והיה הראשון מבין המועמדים, ונתמנה לדיין והוא בן ל"ה שנה בלבד. פעם הזמינוהו להתפלל בביהכ"נ הגדול בתונס ולא רצה מפני שלא היו תוקעים בלחש של מוסף וכששמעו כן ביטלו באותה שנה מנהגם לכבודו.

מוה"ר ר' כלפון התבטא עליו: שכל ימיו הקדיש לתורה וגמילות חסדים שהיה מחזיק את ישיבת "חברת התלמוד" בעיר תונס ואלמלא הישיבה הזו כמעט ונתבטלה התורה מהעיר תונס. וכן היה מסייע בידי כלות וחתנים עניים, וכולם היו יוצאים מאצלו שבעי רצון. {כמו"כ היה מחלק שמיכות לעניים בחורף בכל שנה. וכשהיה רואה טלית בביהכ"נ עם ציציות של משי מתירן ושם במקומם ציציות של צמר בלי ידיעת הבעלים כמאמרם ז"ל זכין לאדם שלא בפניו} חכם גדול היה בש"ס ובפוסקים, ועם כל גדלותו בתורה היה עניו מאוד, והיה נמלך עם אחרים, גם עם קטנים ממנו, וכן היה אוהב שלום ורודף שלום, ואין משהו בכל מדינת תונס שמתנגד לו, והיה רצוי גם בחוגי הממשלה, {ופעם קם הבאי (מלך תונס) מכס מלכותו, ניגש אליו ונישק את ידו} וכמו גדולי חכמי התלמוד היה הרב נהנה מיגיע כפיו ומסתחר בתבואה ומעולם לא נהנה מהציבור, גם בשמשו רב ראשי וראש אב"ד.

(לוקט מכל חלקי הספרים מגדולי ישראל ע"י המפתחות בסוף ח"ד)

לדון לכף זכות

צריך לדון לכף זכות, היה האדמו"ר מבלז זצ"ל - רבי אהרן מבלז, מספרים עליו גדולות ונפלאות. כמה דברים שאמר, כמה ברכות שברך, והכל התקיים כמו שאמר. הוא היה באירופה, והנאצים הרגו את אשתו ובניו. בנו הבכור נכנס לאיזה מקום לחפש את אבא שלו, והם שרפו אותו. כששמע האדמו"ר מבלז, אמר: זכיתי שיש לי חלק בקידוש ה'! והוא ברח מהנאצים והוכרח לגלח זקנו, עבר הרבה צרות. אחרי שברח, הגיע לבית של חסיד אחד ואמר לו: אני האדמו"ר מבלז. אמר לו: אתה האדמו"ר? אתה שקרן! האדמו"ר יש לו זקן, הדרת פנים. אמר לו: טוב, אני שקרן. לקח ספר תהלים והתחיל לקרוא (פרק קיא) "הללויה אודה ה' בכל לבב" במסירות נפש. החסיד בא אליו רועד כולו. סליחה, אתה האדמו"ר מבלז, אתה האדמו"ר מבלז, תסלח לי.

אחרי שהגיע לארץ שמו אותו ברבנות של תל-אביב, אחר כך ראו שתל-אביב זה לא מקום שאפשר לחיות בו, אז הוא עבר לירושלים. ובשבת היה שומע קולות של כלי רכב נוסעים, שאל את תלמידיו: מה זה? אמרו לו: זה הציונים הרשעים, אמר להם: הם לא רשעים, אל תגידו מלה רעה על יהודי! כנראה יש במכונית יולדת או אדם מסוכן, חולה מסוכן, ולוקחים אותם לבית חולים.

צריך ללמד זכות על עם ישראל, לא ללמוד מהם, הם לא בסדר, אבל לא לדבר רעה. פעם הרב יהודה ליב מימון (פישמן) כתב ספר תורה לעילוי נשמת הרצל. יצאו עליו: "הוא רשע מרושע, איך אתה כותב לו ספר תורה?"! מה אתם רוצים ממנו?! הרצל מת, והוא עשה טוב ליהודים, גרם שלא יהיו מתבוללים. הוא עצמו היה כמעט מתבולל, אבל עודד את היהודים, אמר להם שיעלו לארץ ותהיה מדינה.

עם ישראל לא התייאשו מהגאולה

ההפטרה של שחרית בתשעה באב כולם קוראים אותה במנגינה של בכי וכאב, ובכל זאת הפסוקים האחרונים - "כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו" וגו' (ירמיה ט, כ"ב), קוראים אותם במנגינה של החגים. תמיד לעם ישראל יש תקווה, בצער הכי גדול שלהם יש להם תקווה. פעם פרופסור יוסף קלאוזנר כתב: בכל הקינות של אומות העולם שכתבו על הצרות שעברו עליהם אין בהם מלה של תקווה, ורק עם ישראל תמיד בסוף יש להם תקווה. במגילת איכה (ה, כב) כתוב בסופה: "כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד. השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם".

עם ישראל מעולם לא חדלו מלקוות לגאולה. פעם במבצע קדש באו לבן גוריון ואמרו לו: אנחנו צריכים נשק, אמר להם: אין לי. אמרו לו: הנה, יש לך כאן בחדר הזה. אמר להם: זה שמור בשביל כיבוש ירושלים, כיבוש הכותל המערבי. הוא האמין שיגיע זמן שאנחנו נקבל את ירושלים העתיקה ואת הכותל המערבי. וככה היה, אחרי תשע עשרה שנה, במלחמת ששת הימים קיבלנו את ירושלים והכותל המערבי. אחר כך היתה מלחמת כיפור וכולם פחדו, ומשה דיין אמר זה חורבן הבית השלישי. זה לא היה חורבן ממש, נכון שלא יצאנו מנצחים, אבל לא הפסדנו, חשבו שיהיה הרבה יותר הרוגים, והקב"ה שמר על עם ישראל. לרכישת הספר מדי שבת: 0533178863

עת מלחמה

דבריו של מרן ראש הישיבה רבנו הגדול זצוק"ל
אודות השלטון האיראני

סיקור מקיף מאמרותיו ומאוצרו של מרן רבנו הגדול במשך השנים בשיעורים ובהזדמנויות שונות כאשר חיזק את צאן מרעיתו אל מול החששות הכבדים מצד שלטון הרשע בטהרן

• לאחר הוצאתו להורג של הצעיר היהודי ארווין נתנאל קהרמאני הי"ד, בחודש חשון האחרון התבטא מרן בצער ובכאב: "הגיע הזמן שאיראן הזאת תמכר בחצי פרוטה. אמרו במדרש (פרקי היכלות רבתי ו', ב') יגיע הזמן שאחד יאמר לחברו: "אני אתן לך את רומי בפרוטה", וחברו יאמר לו: "חבל על הזמן, תשאיר אותה אצלך"... והדבר הזה התקיים, ובאמת הגיע הזמן שרומי לא שווה פרוטה. אותו הדבר איראן; הם כל הזמן מוציאים להורג ואף אחד לא יכול לעזור. כמה שמדברים איתם, כמה שמתחנפים אליהם, כמה שעושים בכסף, ושום דבר. הקב"ה ינקם מהם! "הרנינו גוים עמו, כי דם עבדיו יקום" (דברים ל"ב, מ"ג)".

• כשנודע על התרסקות מסוקו של נשיא איראן ראסי התייחס לכך מרן בשיעורו והזהיר מפני הרגשת "כוחי ועוצם ידי": "הקב"ה אוהב אותנו. הקב"ה אוהב אותנו. מה יכולנו לעשות? נניח שיכולנו להלחם עם ראסי - עם איראן, אח"כ יבואו עוד כהנה וכהנה. אח"כ יבואו ויאמרו: "כוחי ועוצם ידי". לא כוחי, ולא עוצם ידי. לא בכוחך, ולא בעוצם ידך. זה הקב"ה רצה שכל אלה שנוגעים בעם ישראל, ועושים להם צרות חנם. "תשלמו על כך. תשלמו על כך. זה לא הולך בזול"... "קדש ישראל לה", ראשית תבואתה, כל אכליו יאשמו, רעה תבא אליהם, נאם ה'" (ירמיה ב', ג').

• "ולכן" אמר רבנו לסיום, "בחג השבועות, אני אזכור תמיד את מה שהיה בשנת תשמ"א, לפני 43 שנה, שבס"ד הופצץ הכור האטומי בעיראק בהצלחה. יש למעלה מי שמשחק בכולם, משחק בכל שונאי ישראל".

• כמו כן, בנוסף ניתן לציין כי אחיו, מורנו הגר"צ מאזוז מספר, כי ביממה שאחר מתקפת הטיילים והכטבמ"ם מאיראן (בחודש ניסן התשפ"ד. יש"כ), נכח יחד עם מרן רבנו ראש הישיבה זצוק"ל בכינוס בהרצליה פיתוח עם המרא דאתרא הגר"ל ישי שליט"א, "ושם בסיומו של הכינוס" סיפר הגר"צ, "עצר ראש הישיבה את הכל, וקרא לכל הקהל לקרוא יחד "נשמת כל חי", זאת על מנת שלא לשכוח, ולהודות לקב"ה על כל ניסיו ונפלאותיו עמנו".

• בשיעור השבועי המרכזי במוצאי שבת קודש פרשת "בהעלותך" התשפ"א (בימים ההם כזמן הזה) הזכיר מרן את עניין האיום האיראני והתבטא: "איראן המרשעת הזאת אין לה תיקון. יהי רצון שה' יתברך יפיל עליה מכה כזאת שלא יעזור לה לא בידן ולא חבריו, כלום. הכל ילך לאיבוד. זה הכח שיש לנו לעשות. אין מה לעשות. כאילו אומות העולם מקנאים למה העם הזה שורד כמה שעבר, התורה אמרה "מצא חן במדבר עם שרידי חרב" (ירמיה ל"א, א'), ואנחנו שרידי חרב, מה שעבר עלינו בגלות נורא ואיום. עשו חשבון שאם היינו נשארים בשקט מימי בית שני עד היום היה לנו כבר למעלה ממיליארד יהודים! אנחנו שרידים, וגם בשרידים האלה עינם צרה".

• בחודש ניסן התשפ"ג יצא מרן רבנו זצ"ל בקריאת קודש אליה הצטרפו גדול וחכמי הדור להעתיר בתפילה בעקבות המצב הקשה ששרר בין המדינות, בדבריו התבטא מרן: "איראן השתגעה לגמרי רח"ל, היא רוצה לבא נגדנו בחרבות, ברמחים, באטום וכדומה. אומות העולם לא אכפת להם. ראינו בשואה מה שהם עשו".

• במבחן שערך מרן ראש הישיבה לאברכי חסידות גור מכולל "נר שמחה" בערד על כל הש"ס, נפעם רבנו מהיקף הידיעות והתבטא "לראות בדור שפל שכזה אברכים העמלים בתורה ויודעים את הש"ס כולו, הם אלו שמחזיקים את הדור, השמירה של העולם, הם ההגנה האמתית והכח שלנו מול איראן ומול רוסיה".

• בשיחת חיזוק שהעניק באופן מיוחד לתחנת הרדיו "קול ברמה" שבנשיאותו לאחר מתקפת הטיילים מאיראן בחודש ניסן התשפ"ד, אמר מרן: "יש לנו אבא גדול בשמים שהוא רואה את הכל ויודע את הכל, עוד לפני שעושים הרשעים דברים רעים הוא כבר רואה אותם. וכל מי שבוטח בו - הוא מציל אותו, שומר עליו כבבת עינו. ככה כתוב בזכריה "כל הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו", וחכמים אמרו: לא בבת עינו אלא בבת עיני, רק מפני הכבוד לא רצו לכתוב בבת עיני של הקב"ה, אבל כל אחד מאיתנו בבת עינו של בורא עולם. אם אנחנו נחזיק באמונה נראה פלאים ופלאי פלאים".

שפתותיו
דובבות

השיעור השבועי

בכל מוצאי שבת | מאז התשס"א

מייסודו של מרן ראש הישיבה
רבנו הגדול זצוק"ל

מתקיים בכל מוצאי שבת בבית המדרש הגדול
"חזון אליהו - אהבת התורה - איש מצליח"

בשעה 22:30

בנו בכורו של רבנו
הגאון רבי גדעון מאזוז
שליט"א

ב"עין יעקב"

בשעה 22:00

חתנא דבי נשיאה
הגאון רבי דקל כהן
שליט"א

בהלכה ובאגדה

ברוכים הבאים בשם ה'